

Anonymiseret version

Oversættelse

C-879/19 - 1

Sag C-879/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

2. december 2019

Forelæggende ret:

Sąd Najwyższy (Polen)

Afgørelse af:

19. september 2019

Appellant:

FORMAT Urządzenia i Montaż Przemysłowe

Appelindstævnt:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie

[Udelades] AFGØRELSE

af 19. september 2019

Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) [udelades]

[Udelades] [dommerkollegiets sammensætning]

har i en sag vedrørende en begæring fremsat af Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe Spółka z o. o. w Warszawie (Format Industrianlæg og -montering Aps, Warszawa)

mod Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (Socialsikringsfonden (ZUS), første afdeling, Warszawa, Polen), procesdeltager UA

om anvendelse af polsk lovgivning på området for sociale sikringsordninger for arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet

[Udelades] [proceduremæssige bemærkninger]

I. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267 TEUF følgende spørgsmål:

Skal begrebet en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område som omhandlet i artikel 14, stk. 2, første punktum, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997, L 28, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1992/2006 af 18. december 2006 (EUT L 392, s. 1) [org. s. 2] fortolkes således, at det også omfatter en person, der inden for den periode og de rammer, som er dækket af en og samme arbejdskontrakt indgået med en enkelt arbejdsgiver, udfører arbejde på mindst to medlemsstaters områder, som ikke udføres samtidigt eller parallelt, men under umiddelbart på hinanden følgende perioder af flere måneders varighed?

II. Sagen udsættes.

BEGRUNDELSE

Spørgsmålets genstand

Det spørgsmål, der forelægges Den Europæiske Unions Domstol vedrører fortolkningen af begrebet »en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område« som omhandlet i artikel 14, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1992/2006 af 18. december 2006 (EUT L 392, s. 1), og som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 592/2008 af 17. juni 2008 (EUT L 177, s. 1) (herefter »forordning nr. 1408/71«).

Dette spørgsmål forelægges i forbindelse med en tvist mellem selskabet Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o. (herefter »selskabet Format«) under deltagelse af en af selskabets medarbejdere, UA (herefter »den omhandlede person«) og Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Socialsikringsfonden, herefter »ZUS« eller »pensionsmyndigheden«) om anvendelse af polsk lovgivning på

området for sociale sikringsordninger for arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet. **[Org. s. 3]**

Retsforskrifter

Artikel 1, litra h), i forordning nr. 1408/71 bestemmer, at i denne forordning betyder udtrykket »bopæl« sædvanligt opholdssted.

I artikel 13 i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Almindelige regler«, som er en del af forordningens afsnit II med overskriften »Bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes«, bestemmes følgende:

»1. Med forbehold af artikel 14c og 14f er der personer, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i dette afsnit.

2. Medmindre andet er bestemt i artiklerne 14-17:

a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller sin bopæl på en anden medlemsstats område

[...]

f) er en person, som ophører med at være omfattet af en medlemsstats lovgivning, uden at han bliver omfattet af en anden medlemsstats lovgivning i overensstemmelse med en af reglerne i ovenstående litra eller med en af de i artikel 14 til 17 omhandlede undtagelser eller særlige regler, omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat, i overensstemmelse med bestemmelserne i denne lovgivning alene«.

Artikel 14 i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Særlige regler, der finder anvendelse på personer, bortset fra søfolk, som har lønnet beskæftigelse«, bestemmer:

»Reglen i artikel 13, stk. 2, litra a), finder anvendelse under iagttagelse af følgende undtagelser og særregler:

1. a) en person, der på en medlemsstats område har lønnet beskæftigelse for en virksomhed, hvortil han normalt er knyttet, og som af denne virksomhed udsendes til en anden medlemsstats område for dér at udføre et arbejde for denne virksomheds regning, er fortsat omfattet af lovgivningen i den førstnævnte medlemsstat, forudsat at varigheden af dette arbejde ikke **[org. s. 4]** påregnes at overstige ét år, og at han ikke udsendes for at afløse en anden person, hvis udstationeringsperiode er udløbet

[...]

2. For en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstatsers område, afgøres spørgsmålet om, hvilken lovgivning han er omfattet af, efter følgende regler:

a) En person, der hører til det kørende, sejlede eller flyvende personel i en virksomhed, som for andres eller for egen regning foretager international befordring af passagerer eller gods ad jernbane, landevej, luftvejen eller i indenrigs skibsfart, og som har sit hjemsted på en medlemsstats område, er omfattet af sidstnævnte stats lovgivning [...].

b) andre personer end de under litra a) omhandlede er omfattet:

i) af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område den pågældende er bosat, såfremt han udfører en del af sit arbejde på dette område, eller såfremt han er beskæftiget i flere virksomheder eller hos flere arbejdsgivere, der har deres hjemsted eller bopæl på forskellige medlemsstatsers område

ii) af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område den virksomhed eller arbejdsgiver, som beskæftiger den pågældende, har sit hjemsted eller sin bopæl, såfremt han ikke er bosat i en af de medlemsstater, hvor han udfører sit arbejde«.

Artikel 12a, stk. 4, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 i den ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997, L 28, s. 1) ændrede og ajourførte udgave, med de ved Kommissionens forordning (EF) nr. 311/2007 (EUT L 82, s. 6) og Kommissionens forordning (EF) nr. 120/2009 af 9. februar 2009 indførte ændringer (herefter »forordning nr. 574/72«) med overskriften »Bestemmelser vedrørende de i forordningens artikel 14, stk. 2 og 3, artikel 14a, stk. 2, 3 og 4, og artikel 14c omhandlede personer, som normalt har lønnet eller selvstændig beskæftigelse på to eller flere medlemsstatsers område« har følgende ordlyd: [Org. s. 5]

»Ved anvendelsen af forordningens artikel 14, stk. 2 og 3, artikel 14a, stk. 2, 3 og -4, og artikel 14c gælder følgende regler:

[...]

4. a) Såfremt en arbejdstager, som ikke er bosat på en af de medlemsstatsers områder, hvor han udfører sit arbejde, i henhold til forordningens artikel 14, stk. 2, litra b), nr. ii), er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område den virksomhed eller arbejdsgiver, som beskæftiger ham, har sit hjemsted eller forretningssted, udleverer den institution, der er udpeget af den kompetente myndighed i sidstnævnte medlemsstat, arbejdstageren en attest, der bekræfter, at han er omfattet af denne medlemsstats lovgivning, og sender en kopi af denne attest til den institution, der er udpeget af den kompetente myndighed i enhver anden medlemsstat

i) på hvis område arbejdstageren udfører en del af sit arbejde

- ii) på hvis område arbejdstageren er bosat.
- b) Stk. 2, litra b), ovenfor finder tilsvarende anvendelse«.

Omstændighederne ved og genstanden for tvisten og proceduren for retten

1. ZUS gav med afgørelse af 13. februar 2008, jf. artikel 14, stk. 1, litra a), og artikel 14, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71, afslag på at udstede et certifikat på formular E 101 for UA, som var medarbejder ved selskabet Format, der bekræftede, at han fra den 23. december 2007 til den 31. december 2009 var omfattet af den polske socialforsikringsordning på grundlag af beskæftigelse udført i andre medlemsstaters end Polen.
2. Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen) forkastede ved dom af 11. april 2011 [udelades] det søgsmål, selskabet Format og den berørte person havde anlagt til prøvelse af denne afgørelse fra pensionsmyndigheden.
3. Den regionale domstol fastslog, at den omhandlede persons arbejdsgiver er selskabet Format, som er hjemmehørende i Polen, at den omhandlede person har bopæl i Polen, og at vedkommende i tidsrummet fra den 5. november 2007 til den 6. januar 2008 arbejdede i Storbritannien, og derefter fra den 7. januar 2008 arbejdede i Frankrig. UA [org. s. 6] arbejdede i begge disse medlemsstater i henhold til en enkelt kontrakt dateret den 20. oktober 2006 for en tidsbegrænset periode indtil den 31. december 2009.
4. Efter den regionale domstols opfattelse fandt artikel 14, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 ikke anvendelse i den foreliggende sag, fordi denne bestemmelse alene vedrører personer, som samtidig arbejder for en arbejdsgiver i flere forskellige medlemsstater. Den omhandlede person var ikke en person, der normalt havde lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område som omhandlet i forordningens artikel 14, stk. 2, litra b). Denne bestemmelse vedrører arbejdstagere, som ikke er omfattet af artikel 14, stk. 2, litra a), og hvis arbejdssted ofte skifter mellem medlemsstaternes områder i forbindelse med arbejdstagerens arbejdsforpligtelser. Den omhandlede person arbejdede imidlertid først kontinuerligt i Storbritannien, dernæst i Frankrig.
5. Den regionale domstol fandt, at den omhandlede person ikke »normalt havde lønnet beskæftigelse« på to eller flere medlemsstaters område i henhold til den arbejdsaftale, der var indgået med [selskabet Format], men arbejdede i flere måneder på en enkelt medlemsstats område og derfor var omfattet af artikel 13, stk. 2a, i forordning nr. 1408/71.
6. Ved dom af 23. januar 2018 forkastede Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa, Polen) den appel, selskabet Format havde iværksat til prøvelse af dommen fra retten i første instans.

7. For så vidt angik fortolkningen af begrebet »person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstatsers område«, fastslog Sąd Apelacyjny (appeldomstol), idet den henviste til dom afsagt af Sąd Najwyższy (øverste domstol) den 5. november 2009, II UK 99/09, at bestemmelsen i forordningens artikel 14, stk. 2, litra b), vedrører en person, der er ansat af en enkelt arbejdsgiver, som udøver en aktivitet på mere end en medlemsstats område, og hvis arbejde udføres i disse medlemsstater, under forudsætning af, at arbejdstagerens bopæl ikke er sammenfaldende med hans arbejdssted. Domstolen konkluderede, at denne bestemmelse vedrører beskæftigelse i forbindelse med flere korttidsophold i flere medlemsstater. Begrebet person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstatsers område vedrører derfor en person, der på samme tid arbejder i flere medlemsstater for en enkelt arbejdsgiver, der driver virksomhed i flere medlemsstater. »Derfor [org. s. 7] er udførelsen af arbejde i flere medlemsstater på samme tid (og således samtidigt) af betydning.«
8. Endvidere fastslog Sąd Apelacyjny (appeldomstol) under henvisning til Domstolens dom af 4. oktober 2012, sag C-115/11 *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe Sp. z o.o. mod Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych*, ECLI:EU:C:2012:606, at »det personelle anvendelsesområde for forordningens artikel 14, stk. 2, udelukker, at der kan efterprøves, hvorvidt udøvelsen af lønnet beskæftigelse i kun en medlemsstat var den normale situation for den omhandlede person, hvilket ville indebære en afgørelse sagen (ad casum).« Ifølge Sąd Apelacyjny (appeldomstol) omfatter dette begreb ikke en situation, hvor beskæftigelse på en enkelt medlemsstats område udgør det normale arrangement for den omhandlede person.
9. Efter Sąd Apelacyjny (appeldomstol) opfattelse arbejdede UA normalt på en enkelt medlemsstats område. Henset til længden af den periode, han tilbragt med at arbejde i en enkelt medlemsstat (flere måneder i Storbritannien og i Frankrig), som var forbundet med karakter af det udførte arbejde (bygge- og anlægsarbejde) og virksomhedsprofilen for [selskabet Format] (bygge- og anlægsarbejder i flere medlemsstater), var det ikke vanskeligt at fastslå den anvendelige lovgivning i henhold til den almindelige regel.
10. Selskabet Format har iværksat en kassationsanke ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) til prøvelse af Sąd Apelacyjny (appeldomstol) ovennævnte dom, idet det har gjort gældende, at artikel 14, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 og artikel 12a, stk. 4, i forordning nr. 574/72 er blevet tilsidesat, og selskabet har anmodet om, at følgende spørgsmål forelægges Domstolen med henblik på en præjudiciel afgørelse: Når en arbejdstager ved en virksomhed, der har sit hjemsted i en medlemsstat, periodisk (på skift og under på hinanden følgende perioder) udfører arbejde i henhold til en enkelt ansættelseskontrakt indgået med denne arbejdsgiver/virksomhed på byggepladser (ved anlæg, faciliteter, filialer) på mindst to andre medlemsstatsers områder, hvor han ikke er bosiddende, er de betingelser, der er fastsat i artikel 14, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 for anvendelsen af lovgivningen i den førstnævnte medlemsstat da opfyldt?

Det præjudicielle spørgsmål [org. s. 8]

11. Sąd Najwyższy (øverste domstol) nærer i forbindelse med behandlingen af den af Format iværksatte kassationsanke tvivl om, hvorledes artikel 14, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 skal fortolkes, for så vidt angår definitionen i denne bestemmelse af en »person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstater område«. Sąd Najwyższy (øverste domstol) forelægger Domstolen det foreliggende spørgsmål med henblik på at få afklaret, om artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at en person, som i henhold til en ansættelsesaftale, som fastsætter arbejdsstedet til at være på flere medlemsstater område, under ansættelsesaftalens varighed arbejder på hver af disse medlemsstater område, men successivt og ikke samtidigt, i på hinanden følgende perioder på flere måneders varighed, under omstændigheder som de i sagen for Sąd Najwyższy (øverste domstol) foreliggende, kan være omfattet af begrebet en »person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstater område« som omhandlet i denne bestemmelse.
12. Domstolen fastslog i dom af 4. oktober 2012, sag C-115/11, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe Sp. z o.o. mod Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, ECLI:EU:C:2012:606, at artikel 14, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at under omstændigheder som de i den pågældende hovedsag omhandlede kunne en person – der inden for rammerne af flere på hinanden følgende arbejdskontrakter, hvori stedet for arbejdets udførelse præciseres som værende flere medlemsstater område, faktisk under varigheden af hver af disse kontrakter kun arbejder på én af disse stater område ad gangen – ikke henhøre under begrebet »person, der normalt udøver lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstater område« i denne bestemmelses forstand.
13. Efter Sąd Najwyższys (øverste domstol) opfattelse afviger de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag fra omstændighederne i den sag, under hvilken Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa) forelagde det præjudicielle spørgsmål, som Domstolen traf afgørelse om i sag C-115/11. For det første arbejdede den i den foreliggende sag omhandlede person på to medlemsstater områder under en enkelt ansættelseskontrakt, mens W Kita arbejdede i flere [org. s. 9] medlemsstater under successive ansættelseskontrakter. For det andet arbejdede den omhandlede person på flere medlemsstater områder under en enkelt kontrakt varighed under to direkte på hinanden følgende successive perioder, mens W. Kita rent faktisk kun arbejdede på en af disse stater område under hver af disse kontrakters varighed.
14. Som følge deraf fjerner Domstolens dom af 4. oktober 2012 i sag C-115/11 ikke den tvivl, der nævnes i punkt 11 ovenfor, vedrørende fortolkningen af artikel 14, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 henset til omstændighederne i den foreliggende sag. Det er derfor stadig uklart, om begrebet »person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstater område« i den forstand, hvori begrebet anvendes i artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 »– ud over de arbejdstagere, der samtidigt har lønnet beskæftigelse på mere end én medlemsstater

område – omfatter dem, der [...] er forpligtet til at udføre deres arbejde i flere medlemsstater, uden at dette arbejde nødvendigvis skal udføres i flere medlemsstater ad gangen eller næsten samtidigt« (jf. dom af 4.10.2012, C-115/11, præmis 35).

15. I forbindelse med den foreliggende sag er det navnlig omtvistet, hvorvidt begrebet en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område kun omfatter personer, som på grundlag af en arbejdsaftale og under dennes varighed »samtidigt eller næsten samtidigt« på mere end én medlemsstats område, eller om personer, som på grundlag af en enkelt arbejdsaftale og under dennes varighed udfører arbejde i på hinanden følgende perioder (periodiske, skiftende) i forskellige medlemsstater.
16. Det bemærkes i denne forbindelse, at det forekommer at følge af præmis 19 i Domstolens dom af 12. juli 1973 i sag 13/73 Anciens Etablissements D. Angenieux fils aîné og Caisse primaire centrale d'assurance maladie de la région parisienne mod Willy Hakenberg, [EU:C:1973:92], Sml. [1973] s. 935, at en person, der normalt har lønnet beskæftigelse vedrører en person, der sammenhængende og kontinuerligt udøver en beskæftigelse enten samtidigt eller i på hinanden følgende perioder på flere forskellige medlemsstaters områder, hvorimod en person ikke er omfattet af dette begreb, hvis vedkommende inden for et bestemt tidsrum udøver beskæftigelse i en medlemsstat, og derefter det næste år på grundlag af en anden [org. s. 10] arbejdsaftale udfører sit arbejde i en anden medlemsstat. I lyset af den dom bør normalt arbejde forstås bredt som udførelse af arbejde i flere medlemsstater »på samme tid eller inden for rammerne af på hinanden følgende perioder«.
17. Dette er i overensstemmelse med Sąd Najwyższy (øverste domstol) opfattelse, som i en dom af 3. april 2019 i sag II UK 576/17 anlagt af selskabet Format med den berørte person T. K. som procesdeltager mod ZUS med påstand om udstedelse af et certifikat på en formular E 101, fastslog, at »det ikke fulgte af fortolkningen i Domstolens dom af 4. oktober 2012, C-115/11 [...], at en person, der inden for rammerne af en arbejdsaftale er forpligtet til varigt at udføre sit arbejde i flere medlemsstater (et arbejde, hvor opfyldelsen af tjenestepigten successivt eller vekslende sker i mere end en medlemsstat) ikke er omfattet af artikel 14, stk. 2, i forordning [...] nr. 1408/71«.
- [18]. Ved en sådan fortolkning af begrebet en person, der normalt har lønnet beskæftigelse som omhandlet i artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 som den i punkt 16-17 nævnte, bør Sąd Najwyższy (øverste domstol) give selskabet Format medhold i kassationsanken, idet den støttes på et tilsvarende grundlag, nemlig at det nævnte begreb bør forstås således, at personer, som udfører deres arbejde »på grundlag af en enkelt arbejdsaftale med en arbejdsgiver/virksomhed på byggepladser (ved anlæg, faciliteter, filialer) på mindst to medlemsstaters områder, også er omfattet deraf«.

- [19]. Sąd Najwyższy (øverste domstol) anlagde en anden fortolkning af begrebet en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, end den fortolkning, der nævnes i punkt 16-17, i dom af 17. oktober 2018 i sag II UK 305/17, anlagt af selskabet Format med deltagelse af procesdeltageren J. O. mod ZUS vedrørende anvendelsen af polsk lovgivning på området for sociale sikringsordninger for arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet. Sąd Najwyższy (øverste domstol) fastslog i den dom, at artikel 14, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 kun fandt anvendelse på arbejdstagere for hvem det var en »normal situation«, at udføre deres arbejde på to eller flere medlemsstaters område. Dette arbejde skulle derfor udføres samtidigt og ikke efterfølgende i en længerevarende periode på flere medlemsstaters område, idet arbejdstageren i et sådant tilfælde »normalt« kun arbejdede på en [org. s. 11] enkelt medlemsstats område, selv om denne medlemsstat skiftede fra tid til anden«.
- [20]. Ved en sådan fortolkning som i punkt 1[9] skal kassationsanken forkastes.
- [21]. Ved forelæggelsen af dette spørgsmål for Domstolen tilslutter Sąd Najwyższy (øverste domstol) sig den fortolkning af artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, der anlægges i dom af 17. oktober 2018 i sag II UK 305/17, ud fra et ønske om, at der ikke etableres en retspraksis i Polen som strider mod EU-rettens principper (jf. dom af 15.9.2005 i sag C-495/03, Intermodal Transports, Sml. s. 1-8151, præmis 38; af 12.6.2008 i sag C-458/06, Gourmet Classic, Sml. s. I-4207, præmis 32).

[Udelades]